

A Fővárosi Ítéltábla a Dr. Nyuzó Péter Ügyvédi Iroda (**felperesi képviselő címe**; ügyintéző: dr. Nyuzó Péter ügyvéd) által képviselt felperes neve (**felperes címe**) felperesnek, a Solt és Társai Ügyvédi Iroda (**alperesi képviselő címe**; ügyintéző: dr. Solt Péter ügyvéd) által képviselt **alperes neve (alperes címe)** alperes ellen szerződés részleges érvénytelenségének megállapítása és marasztalás iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2015. június 11. napján kelt 32.G.44.622/2014/16. számú ítélete ellen a felperes részéről 17. sorszám alatt, az alperes részéről 18. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés alapján indult másodfokú eljárásban meghozta az alábbi

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla megállapítja, hogy a peres felek közötti bankszámlaszerződés részét képező, a 2011. december 15-én kelt, fő- és társbankkártyára vonatkozó igénylőlappal egyező tartalommal létrejött azon szerződéses rendelkezés, mely szerint „A Számlatulajdonos, illetve a Kártyabirtokos szándékos vagy súlyosan gondatlan magatartásának minősül különösen, ha a Számlatulajdonos, illetve a Kártyabirtokos által el nem ismert kártyahasználatot ...-kóddal hajtották végre.” érvénytelen és a felperesre nézve kötelezettséget nem jelent.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja és a peres felek közötti bankszámlaszerződés részét képező „a bankszámlák vezetéséről, a betétgyűjtésről és a kapcsolódó szolgáltatásokról” szóló Üzletszabályzat 18.19.1.c. alpontja érvénytelenségének a megállapítására irányuló kereseti kérelmet elutasítja; alperes elsőfokú perköltség fizetési kötelezettségét 36.000 (Harminchatezer) forintra leszállítja; egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

A Fővárosi Ítéltábla megállapítja, hogy a jogorvoslati eljárásban felmerült perköltségeiket a felek maguk viselik.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság 2015. június 11. napján kelt 32.G.44.622/2014/16. számú ítéletében megállapította, hogy a peres felek közötti bankszámla szerződés részét képező „a bankszámlák vezetéséről, a betétgyűjtésről és a kapcsolódó szolgáltatásokról” Üzletszabályzat 18.19.1.c. alpontja mint tisztességtelen szerződési feltétel érvénytelen; kötelezte alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 nap alatt 43.620 forint perköltséget, az ezt meghaladó keresetet elutasította.

A megállapítási kereset vonatkozásában kifejtette, hogy a peres felek között 2003. évben az 1959. évi IV. törvény (Ptk.) hatálya alá eső bankszámla szerződés jött létre, melynek nem vitásan részét

képezte a 3/A/2. alatt csatolt Üzletszabályzat. A szerződést felperes fogyasztóként kötötte, így a vitatott szerződési feltétel Ptk. 209/A. § (2) bekezdésére alapított tisztességtelenségének a megállapítására irányuló kereseti kérelem vonatkozásában a megtámadási határidőt nem vizsgálta. Rögzítette, hogy a 2009. évi LXXXV. törvény (Pft.) 44. § (1) bekezdése szerint a jóvá nem hagyott fizetési művelet teljesítése esetén a pénzforgalmi szolgáltató köteles megtéríteni a fizető fél részére a fizetési művelet összegét; a fizetési számla tekintetében a megterhelés előtti állapotot helyreállítani és megtéríteni a fizető fél kárát. A pénzforgalmi szolgáltató a 45. § (3) bekezdése értelmében akkor mentesül a felelőssége alól, ha bizonyítja, hogy a jóvá nem hagyott fizetési művelettel összefüggésben keletkezett kárt a fizető fél csalárd módon eljárva, vagy a 40. § (1) és (2) bekezdésben - mely szerint az ügyfél köteles a készpénzt helyettesítő fizetési eszközt a keretszerződésben foglaltak szerint használni és az annak használatához szükséges személyes biztonsági elemek (... kód) biztonságban tartása érdekében az adott helyzetben elvárható magatartást tanúsítani - meghatározott kötelezettségeinek szándékos vagy súlyosan gondatlan megszegésével okozta. A bizonyítási kötelezettség a jóvá nem hagyott fizetési művelet esetén a pénzforgalmi szolgáltatót terheli. Ugyanakkor ezen bizonyítási kötelezettség alóli mentesülésre vezet az Üzletszabályzat 18.19.1.c. alpontja, mely szerint a számlatulajdonos, illetve a kártyabirtokos szándékos vagy súlyosan gondatlan szerződésszegése körébe tartozhat, ha az el nem ismert kártyahasználatot bankkártya ... kóddal hajtották végre. Az Üzletszabályzat ezen rendelkezése az alperest a törvényben előírt bizonyítási kötelezettsége alól mentesíti, ezáltal a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményeinek megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel támasztójával szerződést kötő fél hátrányára állapítja meg, ezért az elsőfokú bíróság a Ptk. 209. § (1) bekezdése és Ptk. 209/A. § (2) bekezdése alapján megállapította a vitatott szerződési feltétel tisztességtelenségét.

A jóvá nem hagyott fizetési művelettel bankszámláról leemelt pénzösszeg visszatérítése iránti kereseti kérelem vonatkozásában kifejtette az elsőfokú bíróság, hogy a megalapozottan vitássá tett rendelkezés tisztességtelensége folytán alperest terhelte az a kötelezettség, bizonyítsa, hogy a kárt felperes a Pft. 40. § (1) és (2) bekezdésében meghatározott kötelezettségei súlyosan gondatlan megszegésével okozta. Alperes a Pp. 163. § (2) bekezdése alapján történő felhívásra úgy nyilatkozott, nem vonja kétségbe felperes tényelődadásait a bankkártya használatra, annak eltűnése körülményeire, mely tényekből álláspontja szerint megállapítható a súlyosan gondatlan magatartása. A felperes által előadott és alperes részéről vitássá nem tett tényelődadások alapján az elsőfokú bíróság vizsgálta, hogy felperes, illetve a kártyabirtokos a bankkártya és társzkártya biztonságban tartása érdekében hogyan járt el, mérlegelte, hogy e körben súlyosan gondatlan magatartást tanúsított-e. Ennek során figyelembe vette, hogy a felperes és a társzkártya birtokos turistaként külföldön tartózkodott, ezért a bankkártyák biztonságáról még fokozottabban kellett volna gondoskodni, azokat mindig testközelben tartani. Az a tény, hogy a bankkártyákat a defekt miatt szerelés alatt álló gépjármű hátsó ülésén, a két gyermekük között helyezték el oly módon, hogy a gépjárműből kiszállva azt akár csak rövid időre, de őrizetlenül hagyták, súlyosan gondatlan eljárás. Nem menti ezen magatartást, hogy a család kb. 2 méteres távolságnál messzebbre nem hagyta el a gépjárművet, ugyanis a leparkolt autót nyitott ajtókkal a járda mellé állították le úgy, hogy a gépjárműre való teljes rálátás, őrizet nem volt biztosítva, két családtag a defektet szerelte, kettő a csomagtartóból pakolt ki, a gyalogosforgalmat bonyolító járda mellé parkolt gépjárműből tehát bárki a hátsó ülésen őrizetlenül hagyott, a bankkártyákat tartalmazó övtáskát kiemelhetette. Nem baleset történt, ahol élet, testi épség került volna veszélybe, az elsőfokú bíróság megítélése szerint pedig a defekt nem olyan mentesítő körülmény, amely miatt ne lenne felróható, hogy az övtáskát nem vették magukhoz, nem került személyes őrizet alá, azt a házastársak egyike vagy egy nagyobb gyermek is magára erősíthette volna. Figyelembe vette azt is, hogy a közelben posztoló rendőr pár perc múlva elhagyta a helyszínt, tehát a biztonsági elem megszűnt akkor, amikor a gépjárművet őrizetlenül hagyták. Mindez olyan körülmény, amely felperes súlyosan gondatlan magatartását bizonyítja és

megalapozza.

Kifejtette az elsőfokú bíróság, alperest terhelte volna annak bizonyítása, hogy a ... kódot nem lehetett megváltoztatni, ez szakkérdésnek minősült, mely vonatkozásában felhívás ellenére sem tett bizonyítási indítványt, így a bizonyítottság hiányát a terhére kellett értékelni, úgy kellett tekinteni, nem igazolta, hogy felperes, illetve a birtokos a ... kód őrzése esetén az általában elvárható magatartást súlyosan gondatlan módon megszegte volna. Ugyanakkor, mivel a bankkártya biztonságban tartása körében felperes a fent kifejtettek szerint nem az elvárható magatartást tanúsította, kötelezettségét súlyosan gondatlan módon megszegte, annak nem volt jelentősége, hogy a ... kóddal kapcsolatos kötelezettség megszegését alperes nem bizonyította. A kétirányú kötelezettség konjunktív, mivel a bankkártya biztonságban tartása során súlyosan gondatlan magatartást tanúsított a felperes, ez önmagában megalapozza alperes Pft. 45. § (3) bekezdése szerinti mentesülését, mely a marasztalási kereset elutasítására kellett, hogy vezessen.

Az ítélet ellen mindkét fél fellebbezést terjesztett elő.

Felperes a fellebbezésében az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatását, marasztalási keresetének megfelelően alperes kötelezését kérte 443.409 forint jóvá nem hagyott költség és annak 2014. augusztus 21-től a kifizetésig járó törvényes késedelmi kamata visszatérítésére.

Álláspontja szerint tévesen vont le következtetést az elsőfokú bíróság arra, hogy az őt ért kártyalopás kapcsán súlyos gondatlanság terheli, megszegte a kártya őrzésével kapcsolatos jogszabályi és szerződéses kötelezettségeit, mely alperes mentesülésére vezet.

A gondatlanság jogi kategóriáinak részletezésével kifejtette, a gondatlan személy nincs tisztában azzal, hogy magatartása milyen eredménnyel járhat, annak lehet-e hátrányos következménye, a súlyosan gondatlan személy viszont előre látja az eredmény bekövetkezésének a lehetőségét, de könnyelműen bizakodik annak elmaradásában. Véleménye szerint mindkét gondatlansági forma megítélésénél felmerül, hogy az adott eredmény, következmény egyáltalán előre látható volt-e. Az elsőfokú bíróság a felperesi magatartás értékelésénél összemosta a gondatlansági és az elvárhatósági mércét, ezért a Pft. 45. § (3) bekezdésébe foglalt tételes jogi rendelkezéseket sértve hozta meg a döntését. A perbeli tényállás szerint olyan lopási cselekmény sértettjévé vált, amely egyáltalán nem volt előre látható, sőt az sem, hogy a defekt valamiféle lopási cselekményhez kapcsolódik. Az sem volt előre látható, hogy a felperes gépjárművében, övtáskába zárva elhelyezett bankkártyák lopás tárgyává válhatnak. Felperes nem hagyta el 2 méternél távolabb a járművet, tehát a táská és benne a bankkártyák végig az őrzete alatt álltak, illetőleg tényállási elem, hogy a járművet felperes egy posztoló rendőr előtt állította le javítás céljából, mindebből következően még a gondatlansági alakzat sem lenne a terhére megállapítható. Kifogásolta felperes, hogy az elsőfokú bíróság az értékelt magatartás és az alperes mentesülése körében lényeges tényállási körülményt nem vett figyelembe, a Pft. szerint ugyanis a kártyabirtokos őrzési kötelezettsége a bankkártyára és a ... kódra is kiterjed. A kártya és a ... kód együttes eltűnése eredményezhet olyan kárt, amelynek elszámolása és térítése vita tárgyát képezheti. Az elsőfokú bíróság a ... kód használatával kapcsolatos gondatlan, súlyosan gondatlan vagy szándékos felperesi magatartást egyáltalán nem vizsgálta. Nyilvánvaló, hogy önmagában a bankkártya bármely módon történő elhagyása, elvesztése önmagában nem kell, hogy kárt eredményezzen, ahhoz meg kell szerezni vagy valamilyen módon fel kell oldani az adott kártyához rendelt ... kódot. Az elsőfokú eljárásban nem merült fel arra bizonyíték, hogy a ... kód hogyan került ki a felperes és a kártyabirtokos birtokából. Mindez alperes bizonyítási kötelezettségébe tartozott volna, melynek felhívás ellenére nem tett eleget. Arra van peradat, hogy a kártyaköltségek ... kóddal valósultak meg és arra is, hogy a ... kód megváltoztatása formálisan nem történt meg, arra viszont nincs, hogy milyen ... kóddal használták a kártyát, volt-e bármilyen számítástechnikai jellegű beavatkozás, illetve, hogy a kártya saját kódját az illetéktelen kártyahasználó hogyan szerezte meg. A releváns magatartás értékelésénél nem csak a kártya

őrizetben tartása, hanem a ... kód őrzése vonatkozásában is meg kell, hogy álljon a súlyos gondatlanság, ennek vizsgálata viszont teljes mértékben hiányzik az elsőfokú ítélet indokolásából. Utalt felperes arra is, hogy a Pft. klasszikus felelősségi szabály, melynek rendeltetése az elektronikus fizetési forgalom garantálása, emiatt telepített a pénzüintézetekre a felelősség és kivételes módon engedett a mentesülés a számukra. Jelen perben az lett volna a cél, hogy az alperesi pénzüintézet aktív bizonyítási perbeli cselekményei alapján dőljön el a jogvita és derüljön ki, hogy van-e olyan adat, amely alapján mentesülhet a pénzüintézet a felelősség alól. Az elsőfokú bíróság viszont ezzel szemben figyelmen kívül hagyta, hogy az alperesi pénzüintézet semmilyen mentesülésére vonatkozó adatot nem szolgáltatott, a tényállás lényegében felperes saját előadásán alapszik, mentesülési ok hiányában viszont az alperesi marasztalás indokolt.

Alperes a fellebbezésében az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatását, a megállapítási kereset elutasítását kérte.

Sérelmezte, hogy az elsőfokú ítélet indokolás nélkül állapította meg a kérdéses üzletszabályzati rendelkezés tisztességtelenségen alapuló érvénytelenségét a Ptk. 209. § (1) bekezdésére, illetve 209/A. § (2) bekezdésére hivatkozással, ugyanis nem jelölte meg, hogy a vitatott rendelkezés a 18/1999. (II.5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 1. § (1) bekezdésének melyik pontjába ütközik. Indokolásként nem elégséges, hogy a 18.19.1.c. alpont az alperest a törvényben előírt bizonyítási kötelezettség alól mentesítené, feltételezhető, hogy ezen okfejtés a Rendelet 1. § (1) bekezdés j) pontjára utal, tekintve, hogy a többi kitétel jelen tényállás mellett nem jöhet szóba. A megállapítási kereset tárgyát képező rendelkezés nem változtatja meg a fogyasztó hátrányára a bizonyítási terhet, pusztán értelmező rendelkezést tartalmaz arra nézve, hogy mi minősül a kártyabirtokos szándékos vagy súlyosan gondatlan magatartásának. Ezen értelmező rendelkezésre azért van szükség, mert a bankkártya legkülönbözőbb helyeken és módokon történő használata miatt az egyedi esetek kivizsgálására a banknak nincsen lehetősége. Életszerű továbbá, hogy a kártyahasználat ... kóddal történő végrehajtására akkor kerülhet sor, ha a kártyabirtokos a készpénz helyettesítő fizetési eszköz és annak használatához tartozó személyes biztonsági elem megfelelő őrzéséhez szükséges adott helyzetben elvárható magatartást nem tanúsította. Az üzletszabályzati rendelkezés nem érinti alperesnek a Pft.-ben rögzített bizonyítási kötelezettségét, kimentési felelőssége mindig egyedi, konkrét ügyre vonatkozóan áll fenn. Jelen ügyben is alperest bizonyítási kötelezettség terhelte, ennek eleget téve igazolta, hogy a ... kód hibátlan megadásával használták a bankkártyát a jóvá nem hagyott tranzakciók esetében. Hivatkozott alperes arra is, hogy a peres felek közötti rendkívül rövid, mindössze kétoldalas szerződés maga is kifejezetten tartalmazta felperes arra vonatkozó nyilatkozatát, tudomásul veszi, súlyos gondatlanság, amennyiben a számlatulajdonos, illetve a kártyabirtokos által el nem ismert kártyahasználatot ... kóddal hajtották végre. Ezt a kitételt felperes tehát az eredeti szerződés megkötésekor az Üzletszabályzattól függetlenül is elfogadta, magára nézve kötelezőnek ismerte el, a vitatott rendelkezést tehát nem lehet egyoldalúnak, egyedileg meg nem tárgyaltnak tekinteni.

Emellett a vitatott üzletszabályzati rendelkezés példalózó felsorolást ad az értelmezés körében arra, hogy mely esetekben állapítható meg a fizető fél szerződésszegése, tisztességtelenség akkor merülhetne fel egyáltalán, ha a kérdéses ÁSZF pont tartozhat helyett „tartozik” kifejezést használna. A vitatott rendelkezés nem bizonyítási terhet fordít meg, hanem a realitások figyelembevételével életszerűvé teszi a bizonyítandó tények körét. Irreális elvárás lenne ugyanis, hogy a pénzforgalmi szolgáltatónak előre lefektetett értelmezési korlátok nélkül kelljen bizonyítani azt, hogy a fizető fél gondatlanul járt el, tekintettel arra, hogy a bankkártya az ő birtokában van, ő kezeli, ő van tisztában a fizetéshez, a bankkártyahasználatához kapcsolódó körülményekkel, gyakorlatilag neki van reális esélye bármit bizonyítani. A bank ezen kérdésekre semmilyen rálátással nem rendelkezik, amennyiben a Pft. 45. § (3) bekezdését előre megállapított értelmező rendelkezések nélkül kellene alkalmazni, az visszaélések táptalaja lenne, alperes ennek kívánta elejét venni jogos érdekét védve,

így tehát az ÁSZF rendelkezés indokolatlannak sem tekinthető.

Utalt alperes arra is, hogy amennyiben az elsőfokú bíróság a Rendelet 1. § (1) bekezdése alapján vélte úgy, hogy az ÁSZF rendelkezés tisztességtelen, azt általános jelleggel nem minősíthette volna annak, mert a feketelista kizárólag fogyasztói szerződések esetén alkalmazandó, az Üzletszabályzat azonban azon kártyabirtokosra is vonatkozik, akik nem minősülnek fogyasztóknak, így legfeljebb egyedi esetben lehet kimondani azt, hogy az adott szerződési feltétel nem vált a szerződés részévé.

Felperes fellebbezési ellenkérelmében a megállapítási kereset vonatkozásában hozott ítéleti rendelkezés helybenhagyását kérte. Álláspontja szerint alperes mentesülés körében kifejtett álláspontja ellentétes a jogszabályi rendelkezésekkel, a Pft. 45. § (3) bekezdése ugyanis azt írja elő, hogy a bank bizonyítási kötelezettsége nem a ...-es vagy nem ...-es használat bizonyítására terjed ki, hanem arra, hogy a kártyabirtokos a kártya és a ... kód biztonságban tartása érdekében az adott helyzetben általában elvárható magatartás helyett súlyosan gondatlanul vagy szándékosan eljárva szegte meg a kötelezettségét, esetleg csalárd módon járt el. A keresetben kért semmisség megállapításának az alapja nem az alperesi fellebbezésben hivatkozott Rendelet, hanem a Pft. és az üzletszabályzati rendelkezés között fennálló összeütközés.

Elégtelen alperes azon hivatkozása is, hogy a megállapítási kereset tárgyát képező rendelkezés egyedileg megtárgyalt lenne. A bíróságok is tisztában vannak azzal, hogy a bank által egyedinek minősített szerződéses okiratok ugyanúgy alkuképtelenek mint az általános szerződési feltételek, a fogyasztónak csak arra van lehetősége, hogy aláírja vagy sem. A perbeli esetben az egyedi kártyaszerződés aláírásakor felperes jelezte, hogy az semmis rendelkezést tartalmaz, észlelte a jelen perben vitatott rendelkezés jogszabályba ütközését, ezt azonban a banki ügyintéző nem tudta és nem is akarta kezelni, a nyomtatványt ennek megfelelően korrigálni. Felperes annak tudatában írta alá az okiratot, hogy annak rendelkezése nem lesz alkalmazható, érvénytelensége folytán ahhoz joghatás nem fűződik. Álláspontja alátámasztására felperes jelen üggyel tényállásbeli hasonlóságot mutató első- és másodfokú bírósági határozatot csatolt.

Alperes fellebbezési ellenkérelmében a marasztalási keresetet elutasító ítéleti rendelkezés helybenhagyását kérte.

Fenntartotta azon előadását, felperes maga ismerte el tényelőadásával súlyosan gondatlan eljárását, mivel azt adta elő, hogy a vásárlás során a ... kódot az eladó, illetve az üzletben tartózkodó más személy is láthatta. Ugyancsak saját előadása, hogy a defektet követően nyitott autóban, látható helyen hagyta az övtáskát, amelyben a bankkártyák voltak, mindezt úgy, hogy a család egyik tagja sem tartózkodott az autóban. Alperes szerint különösen a külföldi nyaralások során a vagyonbiztonság sokkal sebezhetőbb, így fokozottabban kellett volna a bankkártyára ügyelni, különös tekintettel a rendőr időközbeni eltávozására is. Önmagában a defekt nem mentesítette felperest attól, hogy a bankkártyára vigyázzon, figyelemmel arra a közismert alvilági technikára is, hogy a gumi kiszúrását követően a tolvajok az autóból értékeket tulajdonítanak el és figyelembe kell venni azt is, hogy illetéktelenek kileshették a ... kódot. Az általában elvárható magatartás az lett volna, ha valamelyik családtag magára veszi az övtáskát, illetve a fizetés során a ... kódot eltakarják. Azon körülmény, hogy illetéktelenek korábban kileshették a ... kódot, még inkább arra kellett volna, hogy ösztönözze a felperest, hogy jobban vigyázzon, az üzletben történő vásárlást követően elvárható az lett volna, ha testközelben tartja a kártyákat, megakadályozva azok eltulajdonítását és ... kóddal történő felhasználását.

Téves felperes azon érvelése, hogy az alperest terhelő bizonyítási kötelezettség elmulasztása kizárja a mentesülését, nincs ugyanis jelentősége annak, hogy a releváns tényeket igazoló bizonyítékokat, bizonyítási eszközöket melyik fél szolgáltatja. A Pft. 45. § (3) bekezdése valóban úgy fogalmaz, hogy a pénzforgalmi szolgáltatónak kell a mentesülését bizonyítania, ez azonban történhet a másik fél tényelőadásán keresztül is, nem jelentheti azt, hogy a bíróság csak az alperes által szolgáltatott

bizonyítékot értékelhetné. A bizonyítási teher azt jelenti, hogy a bizonyítatlanság következményét neki kell viselnie, jelen ügyben viszont maga a felperes szolgáltatta azokat a bizonyítékokat, amelyek saját gondatlansága megállapítására alapot adtak. A Pft. 40. §-a kétoldalú kötelezettséget ír elő, mind a kártya, mind a ... kód megóvására, ezen két kötelezettség párhuzamosan terheli a bankkártya birtokosát, így amennyiben csupán az egyiket elmulasztja és a kötelezettség megszegése megállapítható, az a pénzforgalmi szolgáltató mentesülésére vezet. Alperes szerint a ... kód őrizetben tartására vonatkozóan is bizonyítást nyert a felperesi gondatlanság, de még ennek hiányában is megállapítható az alperes mentesülése. Alperes nem vitatja azt, hogy bűncselekmény történt, azonban azt állítja, hogy a bűncselekmény bekövetkezésének az oka a felperesi súlyos gondatlanság; az a helyzet, miszerint korábban kileshették a ... kódot, a bankkártya őrizetlenül maradt, igenis előre vetítette, hogy felperes és családja bűncselekmény elkövetésének a sértettjévé válhat, ennek bekövetkezése reális esélyével számolniuk kellett volna.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú eljárás során megállapított tényállást azzal egészíti ki, hogy a peres felek közötti bankszámla szerződés részévé vált a 2011. december 15-én kelt fő- és társbankkártyára vonatkozó igénylőlap tartalma, melynek egyik rendelkezése szerint „A Számlatulajdonos, illetve a Kártyabirtokos szándékos vagy súlyosan gondtalan magatartásának minősül különösen, ha a Számlatulajdonos, illetve a Kártyabirtokos által el nem ismert kártyahasználatot ...-kóddal hajtották végre.”.

A Fővárosi Ítéltábla felhívására felperes akként nyilatkozott, hogy a fenti szerződési rendelkezés tisztességtelenségére is hivatkozni kíván; ezt alperes eljárásjogilag meg nem engedett keresetváltoztatásnak minősítette, érdemben pedig annak egyedi megtárgyaltságát állította felperes azon előadására alapítva, hogy az igénylőlap kitöltésekor és aláírásakor a rendelkezést kifogás tárgyává tette, melyre a banki ügyintéző azt közölte, hogy csak a megszabott feltételekkel lehet a kártyát igényelni.

A marasztalási keresetet elutasító ítéleti rendelkezés ellen benyújtott felperesi fellebbezés nem alapos, a tisztességtelenséget megállapító ítéleti rendelkezéssel szemben benyújtott alperesi fellebbezés - a fent kiegészített tényállás figyelembevételével - érdemben nem megalapozott.

Az elsőfokú bíróság a kereset elbírálásához szükséges tényállást feltárta, abból megalapozottan vont le következtetést az alperes marasztalására irányuló kereset alaptalanságára, ugyanakkor az Üzletszabályzat 18.19.1.c. alpontja tisztességtelenségét tévesen állapította meg az alábbiak szerint.

A fellebbezésben foglaltaktól eltérően az elsőfokú bíróság a Pp. 221. § (1) bekezdésének megfelelően a határozat indokolásában megjelölte, hogy milyen alapon állapította meg a vitatott szerződési rendelkezés tisztességtelenségét, azt rögzítve, hogy az a Pft. 45. § (3) bekezdésében szabályozott, az alperest terhelő bizonyítási kötelezettséget figyelmen kívül hagyva mentesíti a pénzforgalmi szolgáltatót a fizető fél csalárd eljárása, szándékos vagy súlyosan gondtalan magatartása bizonyítása alól abban az esetben, ha az el nem ismert kártyahasználatot ...-kóddal hajtják végre, ez pedig a bizonyítási teher fogyasztó hátrányára történő megváltoztatása, mely a peres felek közötti bankszámlaszerződés megkötésekor hatályban volt, a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdésében meghatározott „Feketelista” j) pontja alá tartozó tisztességtelen feltétel.

Ugyanakkor osztotta a Fővárosi Ítéltábla alperes azon fellebbezési érvelését, hogy az Üzletszabályzat 18.19.1.c. alpontja - annak a Ptk. 207. § (1) bekezdése szerinti nyelvtani, a szavak általánosan elfogadott jelentésének megfelelő értékelése alapján, figyelembe véve a feltételes

módban történő szövegezést - a banki szolgáltató jogszabály szerinti bizonyítási kötelezettségét, kimentési terhét a fogyasztó hátrányára nem befolyásolja, az ugyanis - ahogyan arra az alperes a fellebbezésében hivatkozott - tájékoztatás, figyelemfelhívás, illetve értelmező rendelkezés arra vonatkozóan, hogy mely magatartások minősülhetnek a fizető fél súlyosan gondatlan magatartásának, ezek egyikeként nevesítve a ...-kód használatával végrehajtott, el nem ismert kártyahasználatot.

Mindezt a vitatott kikötés tisztességtelenségén alapuló semmissége megállapítására a Fővárosi Ítéltábla nem látott alapot, az elsőfokú ítélet e körbeni megváltoztatásának, a megállapításra irányuló kereseti kérelem elutasításának volt helye. A megállapítási kereset fenti okból elutasítása folytán súlytalan - de közérdekű keresetindítás hiányában alaptalan is - alperes azon fellebbezési érvelése, hogy tévesen általános érvénnyel történt a tisztességtelenség megállapítása.

Figyelemmel ugyanakkor arra, hogy a Ptk. 209. § (2) bekezdése értelmében szerződési feltétel tisztességtelenségének a megállapításakor vizsgálni kell - többek között - az érintett feltételnek a szerződés más feltételeivel való kapcsolatát, a Fővárosi Ítéltábla vizsgálat tárgyává tette a peres felek közötti bankszámla szerződés részévé vált, a 2011. december 15-én kelt fő- és társbankkártyára vonatkozó igénylőlap tartalmát, annak kifejezetten azon rendelkezését, amely a ...-kóddal történő el nem ismert bankkártya használatot az Üzletszabályzat 18.19.1.c. alpontjában foglaltakhoz képest annyiban eltérően szabályozza, hogy nem feltételes, hanem kijelentő módon - közlő jelleggel - állapítja meg azt, hogy az a számlatulajdonos, illetve a kártyabirtokos szándékos vagy súlyosan gondatlan magatartásának minősül.

A Ptk. 209. § (2) bekezdése alapján történő vizsgálat eredménye alapján a Fővárosi Ítéltábla a másodfokú eljárásban a 2/2012. (XII. 10.) PK vélemény 9.a. pontjában, a 2/2010. (VI. 28.) PK vélemény 4.b. pontjában meghatározott kötelezettségéből következően felhívta felperest annak közlésére, hogy kíván-e a kártya igénylőlapon szereplő - a fentiekben részletezett szövegezésű - szerződési feltétel tisztességtelenségére is hivatkozni, mely - alperes érvelésével szemben - nem keresetváltoztatásra felhívás, a célja ugyanis - összhangban a 3/2013. Polgári jogegységi határozat második fordulatában, valamint a Ptk. 209/A. § (2) bekezdésében foglaltakkal - annak tisztázása, hogy tiltakozik-e a fogyasztó, tesz-e kifejezett olyan tartalmú nyilatkozatot, amelyből az következik, hogy nem kíván az adott feltétel tisztességtelenségére hivatkozni.

Tekintettel arra, felperes akként nyilatkozott, hogy maga is hivatkozni kíván az érintett szerződési feltétel tisztességtelenségére, ugyanakkor alperes a tisztességtelenség kizártságát azon az alapon állította, hogy azt a szerződő felek egyedileg megtárgyalták, a Fővárosi Ítéltábla elsődlegesen ezen védekezés megalapozottságát vizsgálta.

A 2/2011. PK vélemény 2. pontja értelmében vélelem szól amellett, hogy a fogyasztói szerződésben az egyoldalúan, előre meghatározott, illetve az általános szerződési feltételt a felek egyedileg nem tárgyalták meg. A fogyasztóval szerződő fél ezt a vélelmet csak akkor tudja sikeresen megdönteni, ha kétséget kizáróan bizonyítja, a szerződéskötést megelőzően biztosította annak lehetőségét, hogy az adott feltétel tartalmát a fogyasztó befolyásolhassa és a fogyasztó e lehetőséggel nem élve fogadta el a feltételt. Ennek figyelembevételével a vélelem sikeres megdöntésére, az egyedi megtárgyaltság megállapítására alperes azon állítása nem vezet, mely szerint a kártya igénylőlap kitöltésekor és aláírásakor az érintett szerződési rendelkezést vitató felperesi felvetésre a banki ügyintéző azt a választ adta, hogy csak változatlan feltételekkel köthető meg a szerződés, mert ebből nyilvánvalóan nem következik az, hogy felperesnek azt érdemben módja volt befolyásolni, mindezt a tisztességtelenség érdemi vizsgálata az egyedi megtárgyaltság akadályába nem ütközött. A fentiekben túlmenően alperes a másodfokú eljárásban nem tette vitássá, hogy a kártya igénylőlap érintett szerződési rendelkezése ún. blanketta, melynek szövegét több szerződés megkötése céljából előre, egyoldalúan határozta meg.

A 2/2011. PK vélemény 3. pontja szerint fogyasztói szerződésben az egyedileg meg nem tárgyalta szerződési feltétel, valamint az általános szerződési feltétel tisztességtelenségét a bíróság - a szerződés teljes feltételrendszerének a mérlegelése alapján - akkor állapíthatja meg, ha az a jóhiszeműség és tisztesség követelményének a sérelmével egyoldalúan és indokolatlanul a fogyasztó hátrányára bontja meg a szerződésből fakadó jogosultságok és kötelezettségek egyensúlyát.

A Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint a 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés j) pontjába ütközés - melyet az elsőfokú bíróság az Üzletszabályzat 18.19.1.c. alpontja vonatkozásában a korábban már kifejtettek szerint tévesen állapított meg - fennáll a kártya igénylőlapon szereplő, a jogorvoslati eljárásban vita tárgyává vált szerződési feltétel tekintetében, mert annak szövegezése, nem feltételes, hanem kijelentő módon annak rögzítése, hogy a ...-kód használatával történő el nem ismert kártyahasználat kimeríti a Pft. 45. § (3) bekezdése szerinti, az alperes mentesülésére vezető, a számlatulajdonos vagy a kártyabirtokos súlyosan gondatlan magatartását, ez pedig a banki szolgáltatót törvényileg terhelő bizonyítási kötelezettséget a fogyasztóra nézve hátrányosan fordítja meg, gyakorlatilag vélelmet felállítva.

Emellett a tisztességtelenség megállapítható azon az alapon is, hogy az nem egyértelmű és érthető, mivel a ...-kód használatával történő el nem ismert kártyahasználat vonatkozásában az Üzletszabályzat 18.19.1.c. alpontja, valamint a kártya igénylőlap fentiekben részletezett szövegezésű rendelkezése ugyanazon esetkört eltérően szabályozza, ebből következően a fogyasztó a szerződés megkötésekor nem tudta egyértelműen megállapítani, hogy a terhére milyen kötelezettséggel jár a ...-kód felhasználásával végrehajtott, el nem ismert kártyahasználat.

Mindezt a Fővárosi Ítéltábla a peres felek közötti bankszámlaszerződés részét képező, 2011. december 15-én kelt fő- és társbankkártyára vonatkozó igénylőlapon szereplő vitatott szerződési rendelkezés tisztességtelenségét hivatalból, a Ptk. 209. § (1) bekezdése alapján megállapította.

Az alperes marasztalására irányuló kereseti kérelem elutasításával és annak indokaival a Fővárosi Ítéltábla maradéktalanul egyetértett. Felperes fellebbezése alapján abban kellett állást foglalnia, megállapítható-e alperes bizonyítási terhe mellett az, hogy felperes súlyosan gondatlanul járt el a bankkártya fizikai őrzése tekintetében, ha igen, ez önmagában megalapozza-e az alperes mentesülését, vagy ehhez annak bizonyítása is szükséges, hogy a ...-kód őrzése vonatkozásában is súlyosan gondatlanul járt el.

Alapítván kifogásolta felperes a fellebbezésében azt, hogy alperes nem tett eleget a törvényileg előírt bizonyítási kötelezettségének, mert csupán a bankkártya elveszésének felperes által előadott körülményeire hivatkozással állította mentesülését, így a Pp. 164. § (1) bekezdése értelmében nem bizonyított. Rámutat a Fővárosi Ítéltábla arra, hogy a Pp. 163. § (1) bekezdése szerinti bizonyítás célja azon, az igényérvényesítés szempontjából releváns, ugyanakkor vitatott tények igazolása, amelyekre nézve az adott félnek érdekében áll, hogy azokat a bíróság valóként fogadja el. Jelen perben a releváns tények tekintetében a peres felek között nem volt vita, felperes ugyanis maga adta elő a kártya elveszésének - ellopásának - körülményeit, melyeket alperes egyáltalán nem tett vitássá, így az elsőfokú bíróság feladata a nem vitatott tényállás alapján annak értékelése volt, hogy a kártya elveszés ismertté vált körülményei alapján megállapítható-e az alperes kimentésére vezető felperesi súlyos gondatlanság.

Figyelemmel arra, hogy felperes fellebbezése - tartalmilag - az elsőfokú bíróság által figyelembe vett körülmények eltérő értékelésére, a bizonyítás eredményének felülmérlegelésére irányult, a Fővárosi Ítéltáblának azt kellett vizsgálnia, hogy a releváns tények egybevetése és összességükben való értékelése során logikai ellentmondást tartalmazó következtetés levonására került-e sor, megállapítható-e nyilvánvalóan okszerűtlen mérlegelés, mely akkor áll fenn, ha a bizonyítékokból csak egyfajta, az ítélettől eltérő következtetésre lehet jutni.

A Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a lefolytatott bizonyítás eredményének helytálló mérlegelése alapján, az említett hibáktól mentesen, jogszabálysértés nélkül, indokolási

kötelezettségének maradéktalanul eleget téve jutott arra a következtetésre, hogy felperes az adott körülmények között az általánosan elvárható magatartást súlyosan gondatlan módon megszegte, mindezért felülmérlegelésre nem látott lehetőséget.

Osztotta a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság azon álláspontját is, hogy az alperes mentesüléséhez elegendő a felperest terhelő kétirányú kötelezettség közül az egyik súlyosan gondatlan megszegése, ugyanis nincs jelentősége annak, hogy a kártya felhasználója miként jutott a ...-kód birtokába, amennyiben ugyanis felperes nem tanúsít súlyosan gondatlan magatartást a kártya őrzése körében, nem teszi lehetővé mulasztása a bankkártya eltulajdonítását, úgy a ...-kód ismerete a kártya hiányában nem vezetett volna károsodáshoz.

Minderre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla - a tisztességtelenség hivatalbóli megállapításán túlmenően - az elsőfokú bíróság fellebbezésekkel támadott ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részben - az alperest terhelő elsőfokú perköltség összegére is kiterjedően - megváltoztatta, az Üzletszabályzat 18.19.1.c. alpontja érvénytelenségének a megállapítására irányuló kereseti kérelmet elutasította, egyebekben helybenhagyta.

Tekintettel arra, hogy a felperes fellebbezése nem, alperes fellebbezése pedig a tisztességtelenség hivatalbóli megállapításából következően érdemben nem vezetett eredményre, a peres felek másodfokú perköltségeiket a Pp. 81. § (1) bekezdésének második fordulata alapján maguk viselik.

Budapest, 2016. szeptember 13.

. Tibold Ágnes s.k. a tanács
elnöke

Levek Istvánné dr. s.k. előadó . Felker László s.k. bíró
bíró

A kiadmány hitelül: